

Project Durmevallei

Het Sigmaplan beschermt Vlaanderen tegen overstromingen en geeft de rivier-natuur een boost.

De Schelde staat onder invloed van de getijden. Door die dynamiek van eb en vloed ontstaat er 2 keer per maand springtij. Dan bereikt het water een hogere stand. Combinerend dat met een noordwesterstorm op zee en het water stijgt naar gevaarlijke hoogtes. We spreken dan van stormtij. De stormvloeddramp van 1953 en 1976 is hier een bekend voorbeeld van. Die richtte zware schade aan in de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen. Na deze ramp werd het Sigmaplan opgericht, met als doel Vlaanderen te beschermen tegen overstromingen van onze getijdenrivieren. In 2005 kwam er een geactualiseerd Sigmaplan. Bescherming tegen overstromingen blijft het doel. Maar tegelijk zal de Vlaamse

overheid de natuur langs de rivier herstellen en verder ontwikkelen. De Durmevallei maakt deel uit van het geactualiseerde Sigmaplan.

De Durmevallei

De Durme is een getormenteerde rivier met een bewogen verleden. Om haar opnieuw de nodige ruimte te bieden, verleggen we hier de dijken meer landwaarts. Daarvoor zijn verschillende ingrepen nodig. In zeven zones – van Hamme tot Temse, Waasmunster, Zele en Lokeren – krijgen sommige gebieden (hoofdzakelijk aan de monding) een veiligheidsfunctie door ze in te richten als gecontroleerd overstromingsgebied, andere (meer stroomopwaarts) worden puur natuur. Voor sport en spel moet je in de speelbossen zijn.

Locatie

Provincie Oost-Vlaanderen (Hamme, Temse, Waasmunster, Zele en Lokeren)

Oppervlakte: 373 hectare

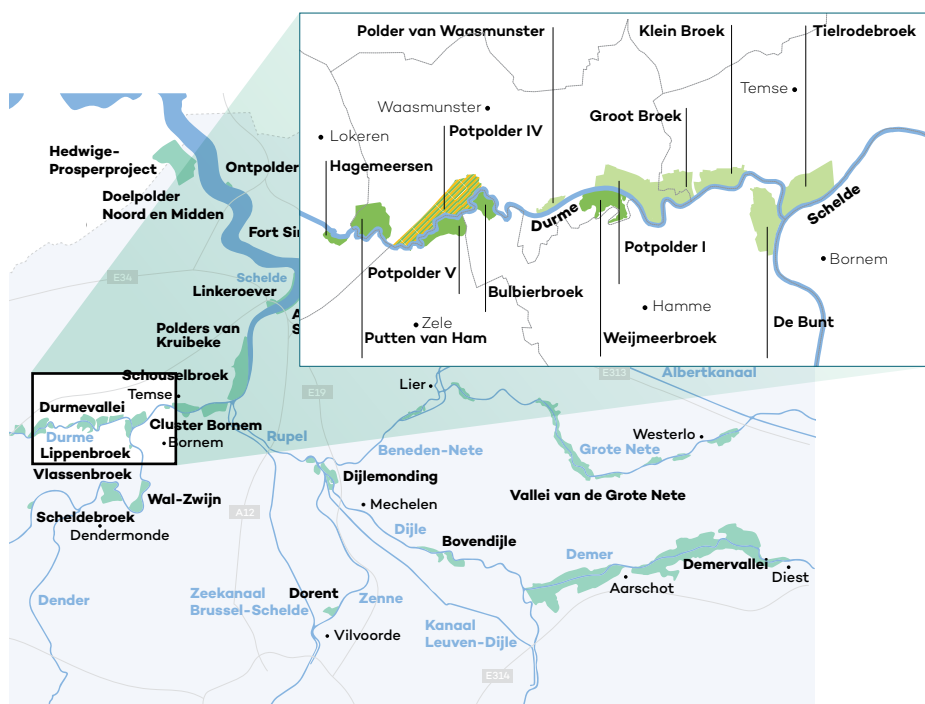
Rivier: Schelde en Durme

Ingrepen

- Gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij (GOG-GGG)
- Gecontroleerd overstromingsgebied (GOG)
- Ontpoldering
- Wetland

Waarom?

- Bescherming tegen wateroverlast
- Herstel van Europees beschermde natuur

Wat zijn de ingrepen?

Overstromingsgebieden zorgen voor meer veiligheid

Op termijn zullen meerdere gebieden in de Durmevallei veranderen in getijdennatuur met slikken en schorren. Om tot dat resultaat te komen, doen we een aantal ingrepen: het aanleggen van ringdijken, het bouwen van een in- en uitwateringssluis, het aanleggen van overlooptdijken en het slaan van bressen, het bouwen van pompstations, het graven van geulen ...

Gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij (GOG-GGG)

Het gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij De Bunt in Hamme maakt de Durme- en Scheldevallei straks heel wat veiliger. De dijken langs beide rivieren houden dan beter stand, ook bij extreem hoge waterstanden. De Bunt zal slechts een paar keer per jaar water bergen, bij stormtij. De rest van het jaar kunnen zeldzame slikken en schorren zich ontwikkelen doordat dagelijks een beperkte hoeveelheid Durmewater in en uit het gebied stroomt via een in- en uitwateringsconstructie.

Ontpoldering maakt Durme robuuster

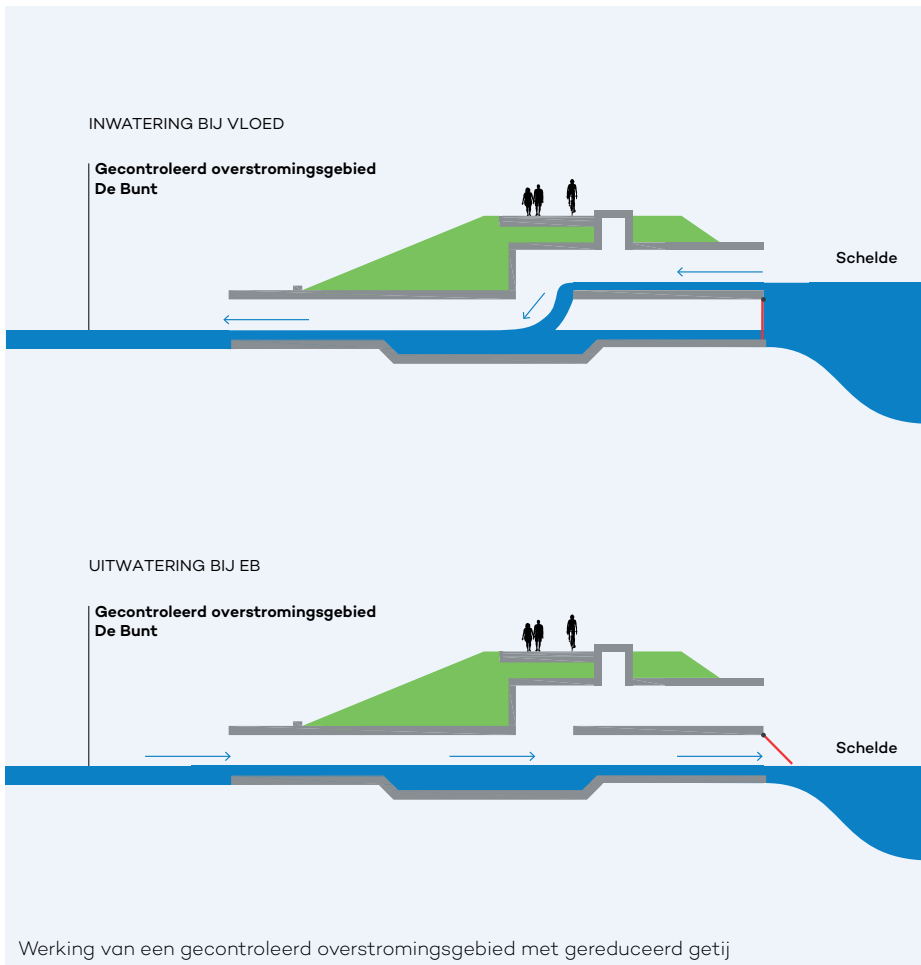
De gebieden Klein Broek en Groot Broek, op het grondgebied van Temse en Waasmunster, worden ontpolderd. Eerst hebben we er nieuwe dijken rond gebouwd. Daarna slaan we bressen in de oude dijk, waardoor bij eb en vloed het water het gebied kan in- en uitstromen. Een ontpoldering zorgt ervoor dat de rivier opnieuw meer ruimte krijgt om te overstromen. Dat zorgt voor meer waterveiligheid en ook voor de ontwikkeling van waardevolle getijdennatuur. Ter hoogte van Groot Broek komen 2 nieuwe pompstations die bij hevige regenval het overtollige water uit de omgeving via de ringgrachten naar de gebieden zullen overhevelen en zo naar de Durme brengen.

Een ketting van wetlands

De gebieden Hagemeersen, Hof ten Rijen, Bulbierbroek en Weijmeerbroek maken deel uit van eeuwenoude graslandnatuur langs de Durme en vormen we om tot wetlands. Wetlands zijn natte natuurgebieden, die niet onderhevig zijn aan de getijdenwerking. Ze fungeren als een spons en houden het regenwater een lange tijd vast. Hiermee dragen ze bij aan het voorkomen van wateroverlast en watertekort.

Gecontroleerd overstroomingsgebied (GOG)

Een gecontroleerd overstroomingsgebied is een gebied naast de rivier dat water opvangt bij extreme weersomstandigheden. Over een overlooptdijk stroomt het water het gebied in waardoor het waterpeil van de rivier zakt. Om te voorkomen dat ook woonkernen onder water lopen, wordt het achterland altijd beschermd door een ringdijk.

Gecontroleerd overstroomingsgebied met gereduceerd getij (GOG-GGG)

Een gecontroleerd overstroomingsgebied met gereduceerd getij is hetzelfde opgebouwd als een gewoon gecontroleerd overstroomingsgebied, maar wel met een slim sluizensysteem in de overlooptdijk. Bij vloed laat een hoge inwateringssluiss een beperkte hoeveelheid water binnen. Net genoeg om de groei van slikken en schorren op gang te brengen. Bij eb vloeit het water langzaam terug naar de Schelde via een lage uitwateringssluiss. Zo combineert dit gebied veiligheid met de ontwikkeling van getijdennatuur.

Ontpoldering

Als we ontpolderen, geven we land terug aan de rivier. Daarbij trekken we eerst landinwaarts een nieuwe dijk op. Vervolgens verwijderen we al dan niet volledig de oude dijk en realiseren we ook diepere bressen. Zo ontstaat er extra ruimte tussen de oude en de nieuwe dijk, waarin de rivier kan (over)stromen. Daardoor wordt de waterstand minder hoog, vermindert de kracht van het water en dus ook de kans op overstromingen. Omdat de getijden hier opnieuw vrij spel krijgen, ontstaat er ook waardevolle getijdennatuur.

Wetlands

Wetlands zijn drassige gebieden waar zeldzame planten en dieren leven. In de winter staat het grondwater er hoog, in de zomer daalt het. Het landschap kan er variëren van open water en rietland over elzenbroekbossen tot natte graslanden.

© Jo Verboven

Roerdomp

© Tom Linster

Vuurlibel

© Rollin Verlinde

Bittervoorn

Rivier- en valleinatuur krijgt een boost.

Getijdennatuur: unieke zoetwaterslikken en -schorren

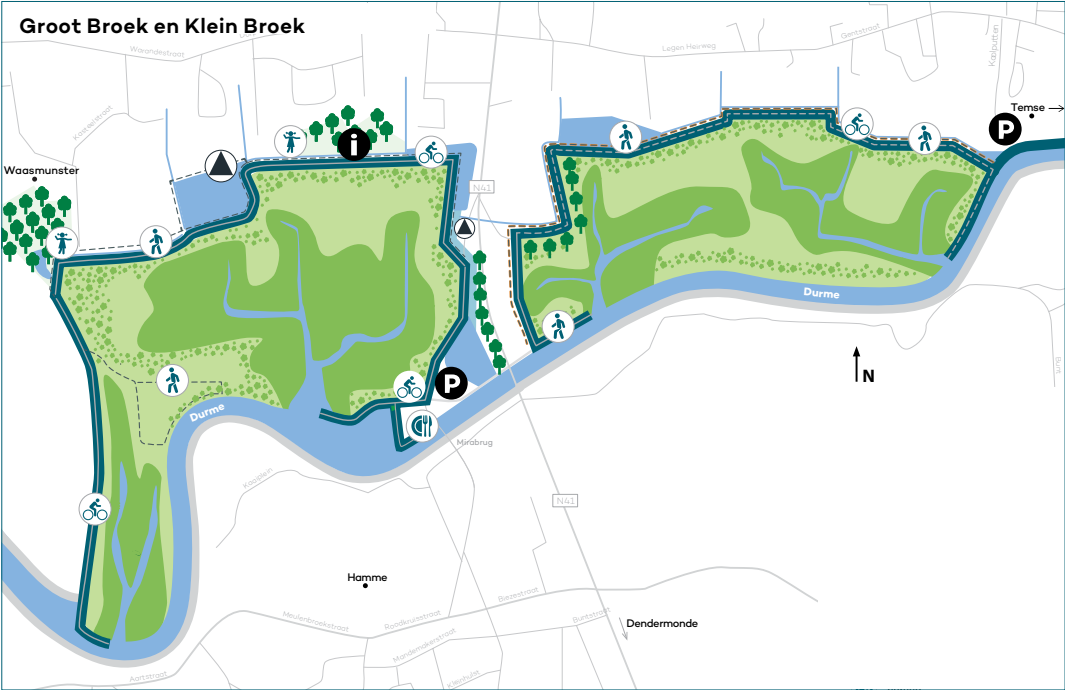
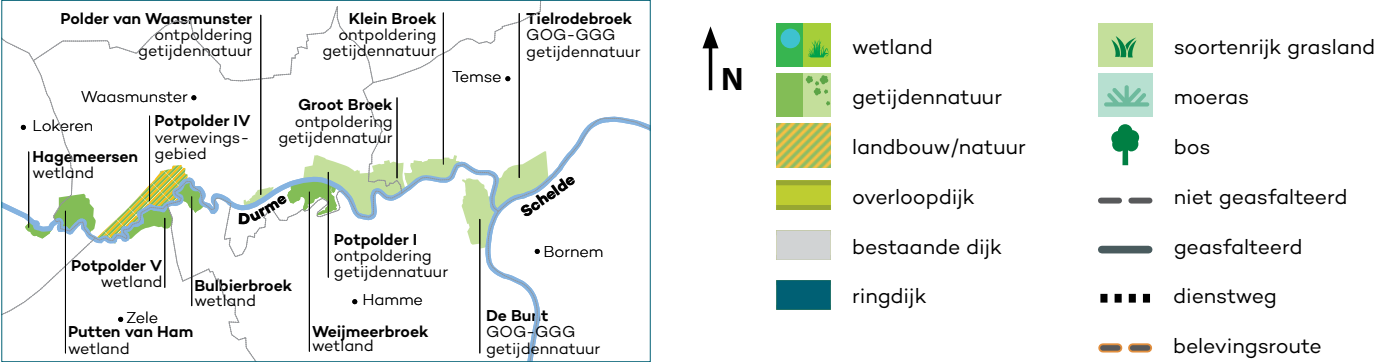
In Klein Broek, Groot Broek en De Bunt maken we plaats voor zoetwaterslikken en -schorren. Het worden unieke stukjes natuur, die zeldzaam zijn in Europa. Als water tweemaal per dag een gebied in- en uitstroomt, ontstaat er getijdennatuur met slikken en schorren. Slikken zijn de lager gelegen delen, die bij elke vloed overspoelen. Die overvloed aan water is niet zo uitnodigend voor planten. Wel krioelt het er van de minidiertjes, zoals wormen, insectenlarven en waterslakken, die gretig worden verorberd door allerlei watervogels en vissen. Bij elk getij laat het terugtrekkende water een laagje slib achter, dat op bepaalde plaatsen begint op te hopen. Wanneer die opgeslibde delen boven de gemiddelde waterlijn uitsteken, spreken we van schorren. De hoogste plekken overstromen alleen bij springtij, ongeveer tweemaal per maand. Op de schorren ontwikkelen zich rietpartijen en uiterst zeldzame wilgenvloedbossen. Zoogdieren zoals de bever en vogels zoals de blauwborst, bosrietzanger, bruine

kiekendief en kleine karekiet voelen er zich thuis.

Wetlands: een hotspot voor biodiversiteit.

Hagemeersen, Hof ten Rijen, Bulbierbroek en Weijmeerbroek worden ingericht als wetlands. Daar wisselen graslanden, bloemenweiden, rietlanden, stukjes moerasbos en open water elkaar af. In de wetlands werken we samen met landbouwers. Zij beheren de graslanden op een natuurgerichte manier.

Wetlands zijn een hotspot voor biodiversiteit. We verwachten dat soorten zoals de dotterbloem, pinksterbloem, scherpe zegge, ratelaar en echte koekoeksbloem er zullen floreren. Hopelijk zullen ook weidevogels zoals de grutto en kwartelkoning de weg naar de Durme vinden. In de rietlanden huizen rietvogels, zoals de roerdomp, kleine karekiet en rietzanger. In het open water vinden ook vele vissen hun gading, denk maar aan de snoek, paling, rietvoorn, bittervoorn en zeelt. Andere waterliefhebbers, waaronder libellen en de bruine en groene kikker, planten zich voort in de stille waters.

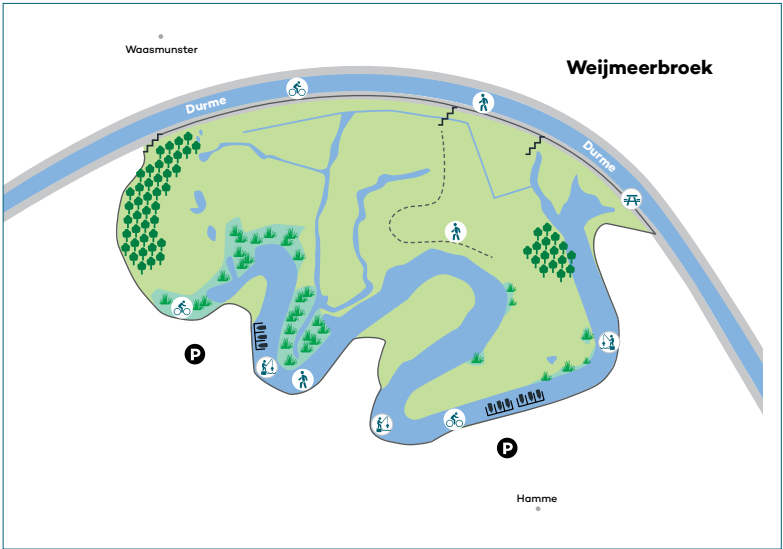
LIFE Sparc

Met het Sigmaplan wapenen we de Schelde-vallei beter tegen de gevolgen van de klimaatverandering, zoals de zeespiegelstijging en periodes van hevige neerslag. In Europa wordt het Sigmaplan als een voorbeeldproject beschouwd. Daarom kunnen een aantal Sigmaplanprojecten, waaronder **De Bunt, Klein en Groot Broek**, rekenen op bijkomende financiering van Europa via het project LIFE Sparc (life-sparc.eu).

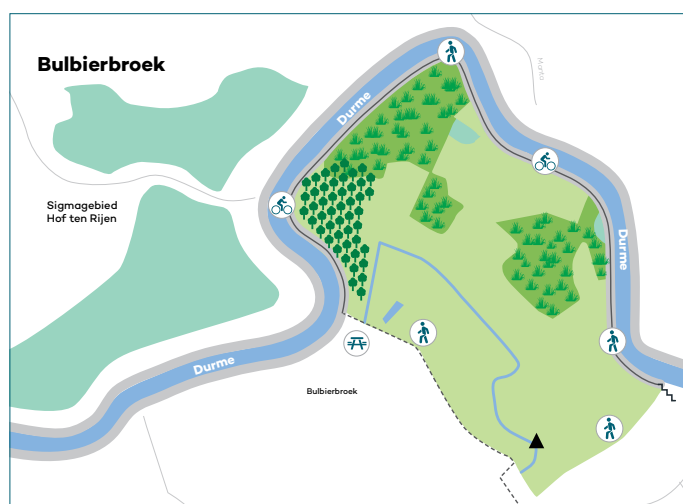
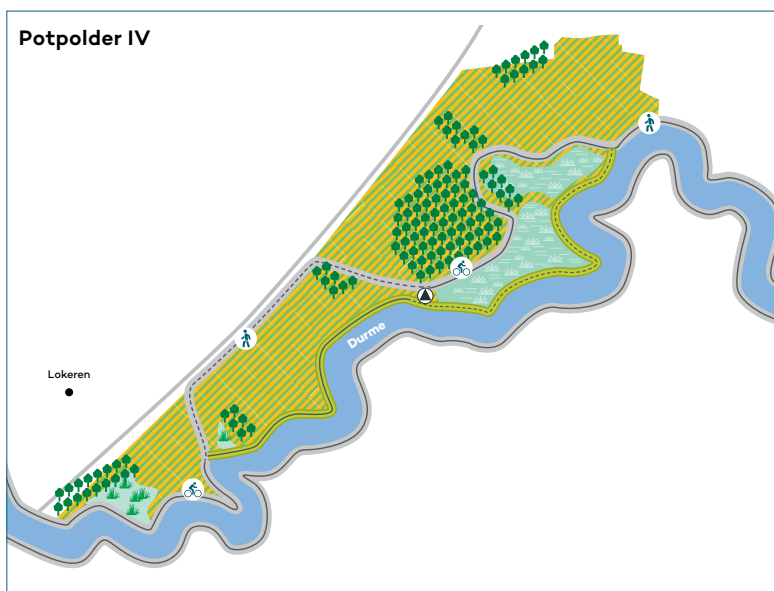
De pompinstallaties in Groot Broek krijgen steun via de Blue Deal.

Gefinancierd door
de Europese Unie

Projectnaam	Oppervlakte	Gemeente	Einddatum	Ingrep
De Bunt	83 hectare	Hamme	2025	Gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij (GOG-GGG)
Klein Broek	42 hectare	Temse		Ontpoldering
Groot Broek	60 hectare	Waasmunster	2025	Ontpoldering
Weijmeerbroek	50 hectare	Waasmunster	2026	Wetland

Projectnaam	Oppervlakte	Gemeente	Einddatum	Ingrep
Potpolder IV	101 hectare	Waasmunster	2035	Deels wetland, deels voor landbouwgebruik
Hagemeersen	12 hectare	Lokeren	2017	Wetland
Bulbierbroek	25 hectare	Hamme	2025	Wetland